

چکیده فارسی

مقدمه: با وجود گذشت چندین سال از راه اندازی شبکه سیاست گذاری آگاه از شواهد در ایران و کاربرد روش های مختلف برای استفاده از شواهد در مراحل مختلف سیاست گذاری، سطح آمادگی استفاده از شواهد تولید شده در فرآیند تصمیم گیری و سیاست گذاری نظام سلامت به طور شفاف مشخص نیست. لذا پژوهش حاضر با هدف تبیین فرآیند ارزیابی ظرفیت بهره مندی از شواهد در سیاست گذاری سلامت کشورهای مختلف، ارزیابی ظرفیت بهره مندی از شواهد در نظام سلامت ایران و ارائه الگوی ارتقای ظرفیت بهره مندی از شواهد در نظام سلامت کشور انجام گرفته است.

روش پژوهش: این پژوهش از دسته‌ی پژوهش‌های کاربردی و از نظر زمان مقطعی است که با روش تلفیقی انجام شد که به منظور شناخت مسئله‌ی مورد بررسی از روش‌های کمی و کیفی در فازهای متوالی استفاده شد. در مطالعه حاضر ابتدا از طریق مرور متون به استخراج مفاهیم پرداخته و ابعاد و مولفه‌های ارزیابی ظرفیت بهره مندی از شواهد در نظام سلامت کشورهای مختلف تبیین شده، در ادامه ظرفیت بهره مندی از شواهد در سیاست گذاری سلامت ایران از طریق طراحی ابزار مناسب مورد سنجش قرار گرفت و در نهایت با استفاده از مرور متون و روش کیفی الگوی ارتقای ظرفیت بهره مندی از شواهد در نظام سلامت ایران تدوین و اعتبار سنجی شد.

یافته‌ها: در مجموع تعداد ۱۶ ابزار برای ارزیابی ظرفیت بهره مندی از شواهد در سیاست گذاری سلامت کشورهای مختلف دست آمد. که از بعد عملیاتی بودن، ابزار رویدگزر بر اساس استانداردهای موجود بالاترین امتیاز را داشت. نتایج سنجش ظرفیت بهره مندی از شواهد در سطح سیاست گذاری نظام سلامت ایران، حاکی از آن است که از بین تمام پارامترهای ارزیابی شده ظرفیت فردی، بیشتر از ۶۰ درصد پاسخ دهندگان سه بعد ظرفیت تاثیر پذیری از شواهد، ارزیابی کیفیت شواهد و درک نتایج، تفسیر و تلفیق شواهد تحقیق را در سطح متوسط و پایین تر از آن و بعد تطبیق شواهد تحقیق را نیز بیشتر از ۸۵ درصد افراد سطح متوسط و پایین تر از آن را ارزیابی نموده اند. از بین تمام پارامترهای ارزیابی شده ظرفیت سازمانی نیز، ظرفیت تاثیر پذیری از شواهد توسط بیشتر از ۹۰ درصد پاسخ دهندگان در سطح متوسط و ضعیف و ظرفیت دستیابی، شناخت شواهد تحقیق و بحث و گفتگو درباره شواهد تحقیق توسط بیشتر از ۶۰ درصد افراد متوسط و پایین تر از آن گزارش شده است. ظرفیت تفسیر و تلفیق را بیش از ۷۰ درصد و تطبیق شواهد تحقیق بیشتر از ۸۰ درصد از افراد در سطح متوسط و پایین تر از آن ارزیابی کرده اند. بر اساس نتایج مطالعه کیفی در خصوص الگوی ارتقای ظرفیت باید در نظر داشت که عقاید افراد تصمیم گیرنده می تواند محرک قدرتمند استفاده از شواهد باشد ضمن اینکه بایستی توجه ویژه‌ای به ساختار وزارت بهداشت شود تا بتوان ضمن تغییر ساختاری، انگیزه و منابع کافی برای استفاده از شواهد را در سطح سیاست گذاری نظام سلامت ارتقا داد. علاوه بر این از طریق ایجاد هماهنگی بین شبکه‌ها و ایجاد دستور کار مشترک، اگر هماهنگی قابل توجهی بین محققان و سیاست‌گذاران وجود داشته باشد و درک مشترکی بین آنها ایجاد شود و ارزشیابی، در قالب یک فرهنگ توسعه یابد، راه برای پیشبرد اهداف سیاست گذاری آگاه از شواهد هموار می شود.

نتیجه گیری: الگوی ارتقای ظرفیت در هفت بعد ارزشها، فرهنگ سازمانی، دسترسی به شواهد، تعاملات، ارتقای سیستم، توسعه مهارت‌ها، بازخورد پیشرفت سازمانی ارائه شد که مداخلات مناسب برای گنجاندن در مدل ارتقای ظرفیت بهره مندی از شواهد در سطح سیاست گذاری سلامت عبارتند از: حمایت وزارت بهداشت و تمرکز بر مدیریت تغییر جهت استفاده از شواهد، مشارکت مستقیم تصمیم‌گیران در روند استفاده از شواهد، تسهیل دسترسی به شواهد با استفاده از کارگزاران دانش یا سایر واسطه‌ها، طراحی و اجرا برنامه‌های آموزش مهارت‌های متمرکز، برگزاری کارگاه‌های توسعه مهارت‌ها و رویدادهای تحقیقاتی، توسعه پروژه‌های مشارکتی بین محققان و سیاست‌گذاران، توسعه شبکه‌های پشتیبانی، توسعه فضای اعتماد بین افراد درگیر، ارتقا روش‌های ارتباطی بین محققان و سیاست‌گذاران، ارائه راهکارهای نوین بهره مندی از شواهد به سیاست‌گذاران.

کلید واژه: ظرفیت بهره مندی از شواهد، سیاست گذاری سلامت، ظرفیت فردی، ظرفیت سازمانی، مداخلات ظرفیت سازی